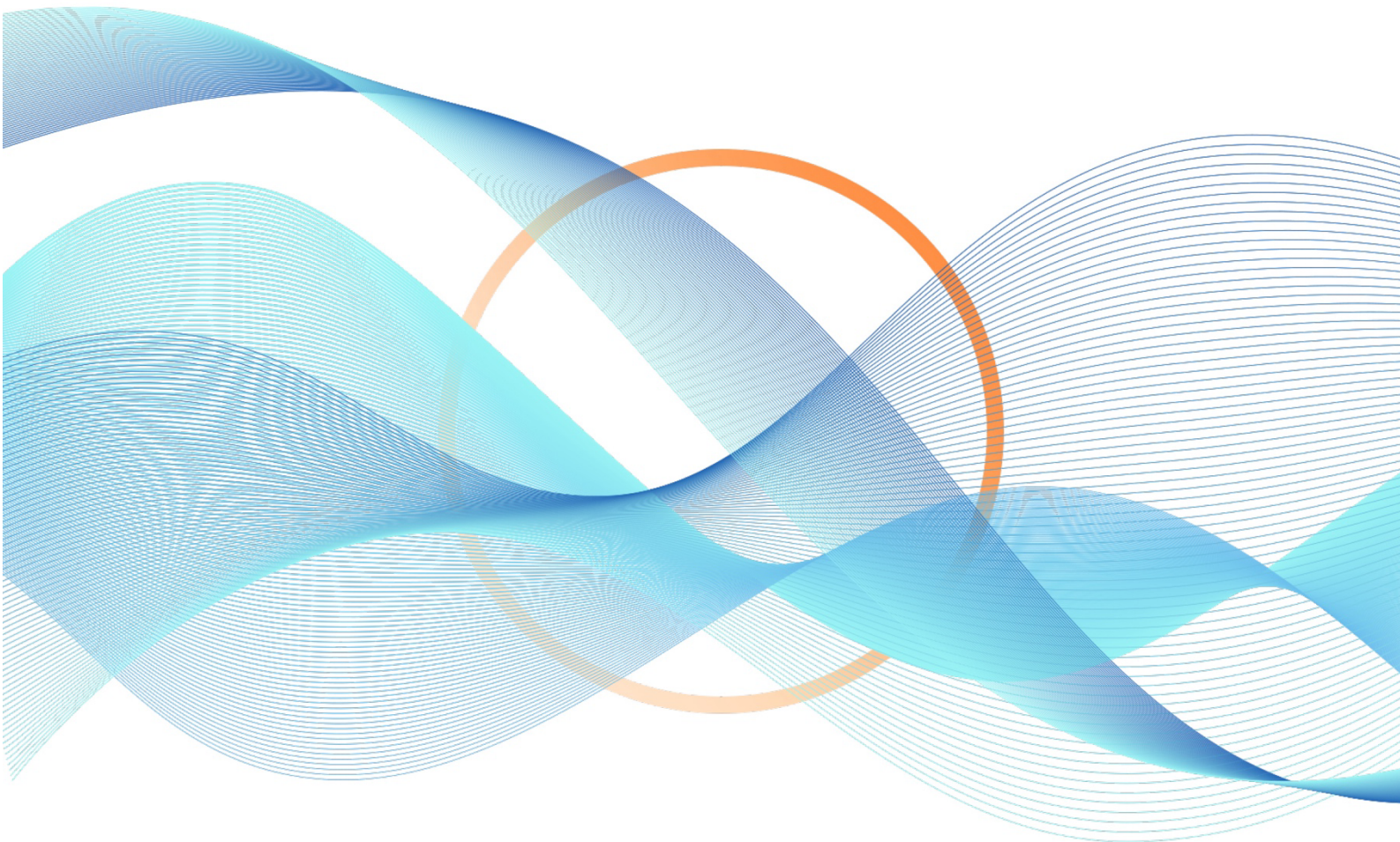

From Confrontation to Collaboration

วิถีคิดใหม่โดยสันเชิง
เพื่อความอยู่รอดของมนุษยชาติ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวช วัฒสี

เอกสารฉบับนี้จัดพิมพ์เพื่อเป็นที่ระลึกในงาน
ประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายความรู้สู่สุขภาวะทางปัญญา ครั้งที่ 2
‘สุขภาวะทางปัญญา’ 68 “จิตวิญญาณ การร่วมทุกข์ ความหวัง”
วันที่ 27 กุมภาพันธ์ – 2 มีนาคม พ.ศ. 2568 ที่สามย่านมิตรทาวน์ กรุงเทพฯ

งานประชุมนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
มหกรรมพบเพื่อนใจ Soul Connect Fest 2025 “Humanice”
จัดโดย สำนักสร้างเสริมระบบสื่อและสุขภาวะทางปัญญา
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ (สสส.)
และภาคีเครือข่ายมากกว่า 100 องค์กร

จัดทำโดย

ศูนย์ความรู้และประสานงานสุขภาวะทางปัญญา
84 ซอยประกอบผล 1 ถนนสมเด็จพระปิ่นเกล้า 4
แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700 โทร. 08-6772-2312
<https://www.jitwivat.com/> จิตวิวัฒน์ - New Consciousness

ดาวน์โหลดเอกสารฉบับนี้ได้ที่ <https://www.jitwivat.com/>

สารบัญ

	หน้า
1. ไอน์สไตน์และเหล่านักปราชญ์กล่าวไว้ว่า “We shall require a substantially new manner of thinking if mankind is to survive.” เราต้องการวิถีคิดใหม่โดยสิ้นเชิง ถ้ามนุษยชาติจะอยู่รอดได้	1
2. วิถีคิดใหม่โดยสิ้นเชิง สติปัญญา วิจารณ์ญาณ ศีลธรรม และการบรรลุมรรค	2
3. จาก Confrontation เป็น Collaboration สันติภาพในใจ - การรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ - สันติภาพโลก	3
4. ชุมชนเข้มแข็ง	5
5. การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง PILA -- Participatory Interactive Learning through Action	6
6. การสร้างพลังสร้างสรรค์ในองค์กรทุกชนิดด้วยเทคนิค AIC	7
7. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เคยตรัสว่า “ประเทศไทยนี้เหมาะแก่การที่นานาชาติจะมาประชุมเรื่องสันติภาพ”	10
8. สามเหลี่ยมเขยื้อนสันติภาพ	11

ไอน์สไตน์และเหล่านักปราชญ์กล่าวไว้ว่า
“We shall require a substantially new manner of thinking
if mankind is to survive.”
เราต้องการวิถีคิดใหม่โดยสิ้นเชิง ถ้ามนุษยชาติจะอยู่รอดได้

มนุษยชาติกำลังวิกฤตอย่างรุนแรง จนถึงขั้นที่นักปราชญ์อย่างไอน์สไตน์เห็นว่า มนุษย์จะอยู่รอดไม่ได้ถ้าไม่เปลี่ยนวิถีคิดใหม่โดยสิ้นเชิง

นักปราชญ์อื่นๆก็เช่นเดียวกัน แม้จะใช้คำพูดต่างกัน เช่น ลาสโล, โกรฟ และ รัสเซล (Ervin Laszlo, Stanilav Grof, Peter Russell) พูดว่า การปฏิวัติจิตสำนึก (Consciousness Transformation) เป็นทางเดียวที่จะเปลี่ยนแปลงอารยธรรมปัจจุบันซึ่งวิกฤตอย่างยิ่ง ไม่มีทางออกอื่น

ท่านทะไลลามะพูดถึง Spiritual Revolution หรือการปฏิวัติทางจิตวิญญาณ

ท่านอาจารย์พุทธทาสพูดว่า ถ้าศีลธรรมไม่กลับคืนมา โลกจะวิनाศ ศีลธรรมในที่นี้ท่านหมายถึง มนุษย์ต้องถอนตัวออกจากวัตถุนิยม ถอนตัวจากวัตถุนิยมก็คือ การพัฒนาจิตวิญญาณ (Spiritual Development)

นักวิทยาศาสตร์หลายพันคนในอเมริกาและยุโรปกล่าวว่า SDGs (Sustainable Development Goals) ที่พูดถึงกัน ไม่มีทางสำเร็จโดยปราศจาก IDGs (Inner Development Goals) คือการพัฒนาภายใน หมายถึงการพัฒนาจิตใจ หรือการเจริญเติบโตทางจิตใจ หรือจิตวิวัฒน์นั่นเอง

ทั้งหมดล้วนหมายถึงการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานทางจิตใจ หรือจะเรียกว่าการเปลี่ยนโลกทัศน์ วิธีคิด จิตสำนึกก็ได้

แล้ววิถีคิดใหม่โดยสิ้นเชิงหมายถึงอะไร

วิถีคิดใหม่โดยสิ้นเชิง สติปัญญา วิจารณ์ญาณ ศีลธรรม และการบรรลุธรรม

วิถีคิดเก่า หรือวิถีคิดในปัจจุบัน ที่นำมนุษยชาติมาสู่การสูญพันธุ์อย่างรุนแรงจนดาวนพเคราะห์ดวงนี้จะดำรงอยู่ไม่ได้ เป็นวิถีคิดที่กำหนดมาจากยุคดึกดำบรรพ์

อายุของมนุษยชาติที่เป็นมนุษย์ปัจจุบันหรือโฮโมเซเปียนส์ในโลกนี้ ย้อนหลังไปเพียง 200,000 ปี เท่านั้น จาก 200,000 ปีเป็นยุคดึกดำบรรพ์เสีย 190,000 ปี ซึ่งกินเวลาเกือบทั้งหมดของชีวิตมนุษยชาติเหมือนในเวลา 24 ชั่วโมง เป็นยุคดึกดำบรรพ์เสีย 23 ชั่วโมงครึ่ง เพราะฉะนั้นสภาพการณ์ในยุคดึกดำบรรพ์จึงโปรแกรมจิตของมนุษย์ที่ดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน

ชีวิตสมัยดึกดำบรรพ์เต็มไปด้วยอันตรายรอบตัว ทั้งจากสัตว์ร้าย จากมนุษย์กลุ่มอื่น สภาพแวดล้อมขณะนั้นจึงกำหนดวิถีคิดแบบเอาตัวรอด (Survival) คือคิดแบบแยกส่วนระหว่างตัวตนของตนกับสิ่งอื่น เป็นการคิดแบบแยกข้าง แยกซ้าย เห็นคนอื่นและสิ่งอื่นเป็นปฏิปักษ์ ต้องต่อสู้หรือเผชิญหน้า (Confront) ความคิดชนิดนี้ทำงานโดยอาศัยสมองส่วนหลังซึ่งเป็นสมองสัตว์เลื้อยคลาน

สมองมนุษย์มี 3 ส่วน คือส่วนหลัง เรียกว่าสมองสัตว์เลื้อยคลานหรือ Reptilian Brain

สมองส่วนกลาง เป็นสมองสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมหรือ Mammalian Brain

สมองชั้นนอก ซึ่งเป็นสมองก้อนใหญ่ที่พอกหรือเกิดขึ้นมาใหม่ เรียกว่า Neo Cortex ทำหน้าที่เกี่ยวกับสติปัญญา วิจารณ์ญาณ ศีลธรรม โดยเฉพาะสมองชั้นนอกส่วนหน้าสุดซึ่งอยู่ด้านหลังหน้าผากที่เรียกว่า Prefrontal Cortex

สมองส่วนหน้าเกิดขึ้นและระบอคมมนุษย์ให้ใช้มานานกว่า 190,000 ปีแล้ว

วิถีคิดใหม่โดยสิ้นเชิง คือปรับการใช้สมองส่วนหลังมาสู่การใช้สมองส่วนหน้า อาจเรียกว่าเป็นการเปลี่ยนเกียร์หรือเปลี่ยนโปรแกรมสมอง จากการใช้สมองสัตว์เลื้อยคลานมาเป็นสมองมนุษย์ ซึ่งมีจิตใจสูง มีสติปัญญา วิจารณ์ญาณ ศีลธรรม และการบรรลุธรรม

ตั้งแต่โบราณมา มีมนุษย์จำนวนน้อยที่บรรลุธรรมโดยใช้สมองส่วนหน้า ทำให้มีจิตใจหรือวิถีคิดใหม่ โดยสิ้นเชิง คือมีจิตใจสงบ เป็นอิสระ ประสบความงามอันล้นเหลือ มีไมตรีจิตอันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์ และสรรพสิ่ง อันเป็นไปเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

นี่คือวิถีคิดใหม่โดยสิ้นเชิง จากการศึกษาตัวเราที่แยกกับคนอื่น แบ่งข้างแบ่งขั้ว คิดเชิงปฏิปักษ์ (Antagonist) และการเผชิญหน้า มาเป็นการเข้าถึงธรรมชาติทั้งหมดเป็นส่วนรวม มีจิตใจสงบ มีความเมตตาหรือความรักอันไพศาล เปลี่ยนจากการคิดเผชิญหน้า (Confront) มาเป็นการคิดแบบร่วมมือ (Collaborate)

การเปลี่ยนจาก Confrontation มาเป็น Collaboration จึงเป็นเรื่องใหญ่ที่สุดของมนุษยชาติ ในปัจจุบัน

3

จาก Confrontation เป็น Collaboration สันติภาพในใจ - การรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ - สันติภาพโลก

มนุษย์ส่วนใหญ่ไม่มีสันติภาพในจิตใจ เพราะติดอยู่ในความคับแคบของอัตตา เสมือนคุกที่มองไม่เห็น (The Invisible Prison) กักขังจิตใจของมนุษย์ไว้ ทำให้จิตติดอยู่ในที่แคบและบีบคั้นทั้งต่อตัวเองและผู้อื่น

ขณะนี้มนุษย์ต้องการปลดปล่อยตัวเองออกจากคุกแห่งตัวตนที่คับแคบ ไปเป็นอิสระ เกิดปัญญาที่เห็นทั้งหมดเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความสงบ สว่าง และสันติ ตั้งแต่ระดับจิตใจของบุคคลไปจนถึงสันติภาพโลก

ขณะนี้โลกไม่มีสันติภาพ มีความขัดแย้งและการต่อสู้อยู่ทั่วไป เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนามนุษย์ มีการสะสมอาวุธที่รุนแรงหลายชนิด และมีความเสี่ยงต่อการใช้อาวุธนิวเคลียร์ที่สะสมไว้จำนวนมากจนสามารถทำลายโลกทั้งใบให้สูญสิ้นได้หลายครั้ง

ถ้าโลกมีสันติภาพ โลกนี้จะมีทรัพยากรและความรู้เพียงพอให้ทุกคนบนดาวนพเคราะห์ดวงนี้ อยู่ดีมีสุข มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และอยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุลทั้งระหว่างคนกับคนและ คนกับธรรมชาติแวดล้อม

เรื่องสันติภาพโลกจึงเป็นเรื่องใหญ่ที่สุดและสำคัญที่สุด

จาก Confrontation สู่ Collaboration มีช่วงกว้าง ตั้งแต่สันติภาพในจิตใจของมนุษย์แต่ละคน ไปจนถึงสันติภาพโลก โดยในระหว่างช่วงทั้งสองคือ การรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ในทุกเรื่อง ทุกพื้นที่ ทุกประเด็น ซึ่งหมายถึงการสานพลัง หรือ Synergy การรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ เป็นการสร้างและ สานพลังร่วม เป็นเรื่องสำคัญที่สุดและมีผลต่อส่วนปลายทั้งสองข้าง คือสันติภาพในจิตใจของแต่ละคน กับสันติภาพโลก

สก๊อต เพก (Scott Peck) จิตแพทย์อเมริกัน รักษาคนไข้ที่มีความทุกข์จำนวนมากจนรักษาไม่ไหว เขาต้องส่งเสริมให้คนอเมริกันเหล่านั้นรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ซึ่งเขาเรียกว่าการสร้างความเป็นชุมชน (Community Building) เขากล่าวว่า เมื่อคนกลุ่มใดสามารถรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำได้สำเร็จ ก็จะเกิด ความสุขประดุจบรรลุนิพพาน

ในทางพุทธศาสนา สิ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนมากที่สุดเมื่อประทับบนเขาคิชฌกูฏครั้งสุดท้าย คือหมวดธรรมะที่เรียกว่า อปริหานิยธรรม หรือธรรมะแห่งความเจริญฝ่ายเดียว สองข้อแรกก็คือ หนึ่ง หมั่นประชุมกันเป็นเนืองนิตย์ สอง พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกัน กระทบกิจที่พึงทำ เพียงสองข้อนี้ก็เห็นได้ชัดเจนว่า นี่คือธรรมะของการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อสร้าง พลังร่วมและความสุข ตามอุดมคติของทางพุทธคือ การสร้างและอยู่ในชุมชนเรียนรู้

ชุมชนเข้มแข็ง

ชุมชนเข้มแข็งเป็นรูปธรรมและพื้นฐานของการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ มนุษย์ไม่สามารถอยู่เดี่ยวๆ แบบตัวใครตัวมัน ธรรมชาติสร้างให้สัตว์อยู่เป็นกลุ่มหรือฝูง เพราะการอยู่เป็นกลุ่มหรือฝูงทำให้มีโอกาสรอดชีวิตได้มากกว่าอยู่เดี่ยวๆ เราจึงเห็นปลาอยู่เป็นฝูง หมาในอยู่ร่วมกันเป็นฝูง ช้างอยู่ร่วมกันเป็นโขลง

ขณะนี้ลมร้ายทางสังคมได้เพิ่มชนิดและความรุนแรงขึ้นอย่างมหาศาล เช่น ลมร้ายทางเศรษฐกิจ ลมร้ายทางการเงิน ลมร้ายทางพลังงาน ที่ผู้มีอำนาจเหนือกว่าปลุกปั่นขึ้น ไม่มีทางที่มนุษย์ที่อยู่แบบตัวใครตัวมันจะต้านทานได้ เพราะเราไม่มีภูมิคุ้มกัน

มนุษย์ทั่วโลกจึงควรรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำเป็นชุมชน ตั้งแต่ชุมชนเล็กๆ มีประชากรประมาณ 500-1,000 คน ไปจนถึงชุมชนขนาดใหญ่ เป็นการเลียนแบบธรรมชาติ ที่สัตว์ประมาณ 400 ล้านอณูรวมกันอยู่ในเซลล์ เซลล์มีผนังเซลล์ที่รูปร่างจะปล่อยให้อะไรเข้าและออกเท่าไร เพื่อรักษาอัตลักษณ์และความสมดุลของเซลล์ เซลล์หลายๆเซลล์รวมตัวกันเป็นอวัยวะและเป็นระบบ

อวัยวะและระบบต่างๆเชื่อมโยงกันสู่ความเป็นทั้งหมด (Holistic) และมีคุณสมบัติใหม่อย่างมหัศจรรย์เกิดขึ้น เช่น ความเป็นคน ซึ่งเกิดจากความเป็นองค์รวมของอวัยวะต่างๆ แต่มีความมหัศจรรย์มากมายเหนืออวัยวะ หรือเครื่องบินที่มีองค์ประกอบหลายหมื่นชิ้น เมื่อประกอบครบตามโครงสร้างจนเป็นเครื่องบินทั้งลำ ก็มีคุณสมบัติใหม่อันมหัศจรรย์คือบินได้ ในขณะที่ไม่มีชิ้นส่วนใดเลยที่บินได้

การมีชุมชนเข้มแข็งเป็นองค์รวม จะทำให้มนุษย์ทุกคนมีการอยู่ร่วมกัน มีความพอเพียง มีภูมิคุ้มกัน และรวมกันเป็นระบบที่ใหญ่ขึ้น จนกระทั่งเป็นชุมชนโลก คือโลกทั้งใบมีความเป็นชุมชนหรือมีความเป็นองค์รวม อย่างที่มีคนคิดเรื่องกายว่า โลกทั้งใบมีชีวิต มีการหายใจ และมีความเป็นองค์รวม ซึ่งทำให้มีคุณสมบัติใหม่อันมหัศจรรย์ เฉกเช่นเดียวกับเครื่องบินที่บินได้ หรือมนุษย์ที่มีความเป็นองค์รวมแล้วมีคุณสมบัติอย่างมหัศจรรย์

การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง PILA -- Participatory Interactive Learning through Action

สังคมปัจจุบันเป็นระบบซับซ้อน (Complexity System) ที่เต็มไปด้วยเรื่องซับซ้อนและยาก เครื่องมือเก่าๆใช้ไม่ได้ผลแล้วในสังคมใหม่เช่นนี้

เครื่องมือเก่าคือ อำนาจ เงิน การวิพากษ์วิจารณ์โดยปราศจากการสังเคราะห์และจัดการ การใช้ความรู้สำเร็จรูป เช่น เรียนนิเวศวิทยา นิติศาสตร์ หรือศาสตร์ใดๆ ก็นำไปใช้แบบสำเร็จรูปโดยไม่เรียนรู้ในสถานการณ์จริง ซึ่งใช้ไม่ได้ผลแล้ว

เครื่องมือใหม่ หรือบางคนเรียกว่า กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนา (New Development Paradigm) คือการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง

สถานการณ์หนึ่งๆย่อมมีความจำเพาะและซับซ้อนหลายแง่มุม มีบุคคลและองค์กรเกี่ยวข้องมากมาย การรู้เพียงผู้เดียวย่อมไม่เพียงพอ เพราะคนที่ไม่รู้หรือสถาบันที่เกี่ยวข้องจะเป็นอุปสรรคขัดขวางการแก้ปัญหา การเรียนรู้จากการปฏิบัติทำให้สามารถตามรู้ความจำเพาะและแง่มุมต่างๆในความซับซ้อน ทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ร่วมกัน เรียกว่า การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง หรือ PILA -- Participatory Interactive Learning through Action เป็นการเรียนรู้ที่ทรงพลังที่สุด และจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformation) ทุกมิติ คือ

1. เกิดความเสมอภาค ทุกคนมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

ความเสมอภาคทำให้เกิดภราดรภาพและสามัคคีธรรม การเมืองพยายามชูคำว่า เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ มาหลายศตวรรษ แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติจะทำให้เกิดการเคารพความเป็นมนุษย์ของทุกคนและความเสมอภาคโดยอัตโนมัติ

2. เกิดความเชื่อใจไว้วางใจกันในสังคมทั่วไป

สังคมปัจจุบันมีความเชื่อใจไว้วางใจกัน (Trust) น้อยมาก แต่ในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติจะเกิดความไว้วางใจขึ้นโดยอัตโนมัติ ซึ่งเป็นสิ่งมีค่ามาก เงินจำนวนเท่าไรก็ซื้อไม่ได้ เมื่อมีความเชื่อใจไว้วางใจกันจะเกิดความสุขและประสิทธิภาพในการทำงาน

3. เกิดความฉลาด และความฉลาดร่วมกัน

การเรียนรู้เรื่องซับซ้อนโดยลำพังทำได้ยากมาก ทุกคนจะดูเสมือนคนโง่เขลา (Stupid) แต่เมื่อเรียนรู้ร่วมกันจะง่ายและสนุก ทุกคนจึงเป็นคนที่ฉลาดขึ้น และฉลาดร่วมกัน

4. เกิดปัญญาพร้อม

ในสถานการณ์ปัจจุบันที่ซับซ้อน ยากที่จะประสบความสำเร็จจากปัญญาของใครคนใดคนหนึ่ง ขณะที่ปัญญาพร้อม (Collective Wisdom) มีความสำคัญมาก และจะเกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ

สี่ประการข้างต้นร่วมกันจะเป็นพลังมหาศาลที่ฝ่าความยากใดๆ ไปสู่ความสำเร็จ จากความร่วมมือและความสำเร็จดังกล่าวจะทำให้ทุกคนมีความสุขประดุจบรรลุนิพพาน

PILA – การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง จึงเป็นเครื่องมือใหม่ที่สร้างพลังร่วม (Synergy) ในกิจการทุกชนิด จึงควรนำมาใช้ในทุกพื้นที่ ทุกองค์กร และทุกประเด็น ในรูปแบบและชื่อต่างๆ

6

การสร้างพลังสร้างสรรค์ในองค์กรทุกชนิด ด้วยเทคนิค AIC

AIC เป็นเทคนิคหนึ่งของการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในองค์กร ที่สามารถสร้างพลังมหาศาลให้แก่องค์กร ทำให้ทุกคนรักกันมาก และร่วมมือกันทำงานโดยไม่เห็นแก่ตน

เทคนิค AIC ค้นพบโดยคนอังกฤษชื่อ วิลเลียม สมิท (William Smith) อดีตผู้อำนวยการ British Airways Field Service ที่กรุงโรม เขาพยายามพัฒนาองค์กรของเขา อยู่มาวันหนึ่งพบว่าองค์กรของเขาเกิดพลังมหาศาล ผู้คนรักกันมาก และร่วมกันทำงานจน British Airways Field Service ของโรมได้รับรางวัลที่ 1 ในสายการบิน แต่เขาไม่รู้ว่าจะทำไม เพราะเป็นการปฏิบัติโดยไม่รู้ทฤษฎีหรือเหตุปัจจัย

วิลเลียม สมิท จึงลาออกจากงานไปศึกษาปริญญาเอก เพื่อวิจัยว่าอะไรเป็นเหตุให้เกิดพลังมหาศาลในองค์กร และสร้างทฤษฎีและการปฏิบัติขึ้นมาเรียกว่า AIC ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนจาก Confrontation เป็น Collaboration

ในองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัย มีความขัดแย้งกันสูง ขาดความสุขและความสำเร็จ การต่อสู้กันด้วยความคิดทางวิชาการที่คิดว่าจะทำให้องค์กรดีขึ้นนั้นไม่เป็นความจริง แต่การเห็นคุณค่ากันและกัน (Appreciation) เป็นพลังที่ทำให้เกิด Synergy หรือการเชื่อมโยงทางสังคม ที่ทำให้เกิดพลังมหาศาล ประจุพลังการเชื่อมโยงปริมาณที่ทำให้เกิดพลังนิวเคลียร์ (Nuclear Fusion) ดังดวงอาทิตย์ที่เชื่อมโยงนิวเคลียสของธาตุไฮโดรเจน และปล่อยพลังงานสูงออกมาถึง 5,000 ล้านปีก็ยังไม่หมดสิ้น การเชื่อมโยงทางสังคม หรือ Social Fusion จะทำให้เกิดพลังมหาศาลประจุพลังนิวเคลียร์ทางสังคม

กระบวนการหรือเทคนิค AIC ทำดังนี้

1. A - Appreciation

ขั้นที่ 1 เชิญทุกคนในองค์กรมาประชุมร่วม แจกกระดาษคนละแผ่น ใช้เวลา 5-10 นาที เขียนความฝันสูงสุดของแต่ละคนว่า อยากเห็นองค์กรของตนมีความเจริญสูงสุดแบบไหน จะเขียนเป็นข้อความสั้นๆหรือเป็นเชิงสัญลักษณ์ เช่น วาดรูปหรือกวีนิพนธ์ก็ได้

สิ่งดีที่สุดในที่ทุกคนหวังจะให้เกิดกับองค์กรของตนนั้นเป็นจินตนาการ ไม่ใช่ความรู้ เพราะความรู้มีข้อจำกัด โน่นก็ทำไม่ได้ นี่ก็ทำไม่ได้ แต่จินตนาการไม่มีข้อจำกัด แต่ละคนสามารถจินตนาการไปได้สุดๆโดยไม่ต้องนึกถึงความเป็นไปได้

จินตนาการยิ่งใหญ่อะไรที่มีพลังมากที่จะขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย อย่างเจ้าชายสิทธัตถะมีจินตนาการว่า มนุษย์พ้นทุกข์ได้ แต่ไม่ทรงมีความรู้ ทรงใช้เวลาอีกหกปีลองผิดลองถูก แปลว่าขณะที่มีจินตนาการใหญ่กว่า มนุษย์พ้นทุกข์ได้นั้น ไม่ทรงมีความรู้ว่าจะทำอย่างไร แต่จินตนาการทำให้เกิดพลังและฉันทะวิริยะอย่างแรงกล้าที่จะไปให้ถึง

ขั้นตอนนี้มีข้อห้ามประการหนึ่งคือ ห้ามวิจารณ์และตำหนิความคิดเห็นของผู้อื่น

ตามปกติในองค์กรต่างๆ เมื่อมีการประชุมจะมีการตำหนิกันอย่างดุเดือด ทำให้คนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น แต่ถ้ามีการห้ามวิจารณ์ ดีเทียบ ดูถูกความคิดเห็นของผู้อื่น ทุกคนในองค์กรก็จะกล้าแสดงความคิดเห็น ทำให้มีเสรีภาพในการออกความเห็นโดยไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งจะทำให้เกิดพลังและความรักขึ้นในกลุ่ม

การให้ทุกคนเขียนแทนการพูดช่วยให้ประหยัดเวลา ในการประชุมทั่วไป เมื่อคนหนึ่งพูดออกความเห็นครึ่งชั่วโมง อีกคนหนึ่งจะขึ้นมาพูดต่อด้านคนแรกอีกครึ่งชั่วโมง หมดเวลาไปหนึ่งชั่วโมงโดยไม่คืบหน้าไปไหน การเขียนใช้เวลาเพียง 5-10 นาที ทุกคนก็สามารถแสดงความคิดเห็นได้ เมื่อครบเวลาก็นำความเห็นของแต่ละคนมาแสดงต่อที่ประชุมโดยติดไว้บนบอร์ด และมีผู้รวบรวมสังเคราะห์ทั้งหมดรวมกัน

สิ่งที่รวมจากจินตนาการของคนทั้งหมดที่เกี่ยวข้องโดยไม่มีใครติเตียนวิพากษ์วิจารณ์ใคร รวมเรียกว่า “นโยบาย” หรือ “อุดมทัศน์” ขององค์กร เป็นความฝันสูงสุดร่วมกันของทุกคน

2. I - Influence

ขั้นที่ 2 แจกกระดาษคนละแผ่น แล้วถามต่อว่า ถ้าจะบรรลุอุดมการณ์สูงสุดตามความฝันของคนทั้งหมดรวมกัน เราต้องทำอะไร และต้องทำอะไร เลือกเฉพาะเรื่องใหญ่ๆ 4-5 ข้อ ใครจะเขียนข้อเดียว สองข้อ หรือหลายข้อก็ได้ แล้วมีผู้รวบรวมและสังเคราะห์ให้เหลือข้อใหญ่ๆ ประมาณ 4-6 ข้อ เป็นข้อเสนอว่า ต้องทำอะไรที่เป็นเรื่องใหญ่ๆ เพื่อบรรลุนโยบายในขั้นที่ 1 นี่คือนโยบายขององค์กร

3. C – Control

แบ่งกลุ่มตามยุทธศาสตร์ที่เกิดขึ้นในขั้นที่ 2 ใครสนใจหรือถนัดยุทธศาสตร์ไหนก็เข้าประชุมในยุทธศาสตร์นั้น โดยแต่ละกลุ่มต้องทำแผนดำเนินงาน (Plan for Action) ของยุทธศาสตร์นั้นๆ ออกมา

ขั้นนี้คนส่วนใหญ่ทำไม่เป็น ต้องหาผู้เชี่ยวชาญมาสอนการทำ เพราะในการทำแผนมีรายละเอียดและศัพท์เฉพาะที่เราพูดกันผิดๆ จำนวนมาก เช่น “เป้าหมาย” ต้องมีจำนวนและเวลากำกับ เช่น เป้าหมายคือการผลิตผู้จบปริญญาเอกให้ได้ 10 คนภายใน 5 ปีข้างหน้า แต่ถ้าพูดว่า เป้าหมายคือการสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ อย่างนี้ เป็นคำพูดทั่วไป (General Statement) แบบพูดเรื่อยเปื่อย ไม่ใช่เป้าหมายเป้าหมายต้องมีจำนวนกับเวลา จึงจะนำไปกำหนดทรัพยากรที่จะใช้ และกำหนดการกระทำได้ หรือคำว่า “ประสิทธิภาพ” โดยมากได้ผลดีก็เรียกว่าประสิทธิภาพ แต่คำว่าประสิทธิภาพหมายถึง การทำที่ได้ผลคุ้มค่า (Cost-benefit)

เมื่อทุกคนในองค์กรร่วมกันทำครบ 3 ขั้นตอนนี้โดยไม่มีกรณีขัดแย้งวิพากษ์วิจารณ์กัน จะเกิดความรักกันมาก มีความสุข ไม่มีความขัดแย้ง และมีพันธะ (Commitment) ที่จะทำตามแผนที่ตนเองทำมาจับมือ

นอกจาก AIC แล้ว มีวิธีการพัฒนาพลังสร้างสรรค์ในองค์กรอีกหลายวิธี องค์กรทั้งหมดทุกชนิด ตั้งแต่ชุมชน หมู่บ้าน โรงเรียน วัด กรม กอง บริษัท ควรมีวิทยาการกระบวนการที่พัฒนาพลังสร้างสรรค์ขององค์กร มหาวิทยาลัยทุกแห่งควรมีหลักสูตรวิธีพัฒนาพลังสร้างสรรค์ขององค์กร

ในปัจจุบันคนเกือบทั้งหมดมีชีวิตอยู่ในองค์กรไม่ชนิดใดก็ชนิดหนึ่ง การพัฒนาพลังสร้างสรรค์ขององค์กรจึงเท่ากับทุกคนทั้งประเทศมีส่วนร่วมในกระบวนการสานพลังทางสังคม (Social Synergy) ที่เป็นประจักษ์พลังนิวเคลียร์ (Nuclear Energy) ทางสังคม ซึ่งเป็นพลังอันมหาศาล ถ้าองค์กรทุกชนิดในประเทศมีวิทยาการกระบวนการที่นำกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติเข้ามาใช้ในองค์กร ก็จะทำให้เกิดพลังทางสังคมที่มีแรงมหาศาล ประจักษ์พลังนิวเคลียร์ ตรงนี้เป็นข้อเสนอใหญ่ที่ปฏิบัติได้จริง ทำแล้วจะมีผลการเปลี่ยนแปลงใหญ่ทั้งประเทศ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เคยตรัสว่า “ประเทศไทยนี้เหมาะแก่การที่นานาชาติจะมาประชุมเรื่องสันติภาพ”

การที่มีพระราชดำรัสอย่างนี้เพราะทรงตระหนักดีว่า ประเทศไทยมีทุนทางสันติภาพสูง นั่นคือคนไทยเป็นคนมีน้ำใจ มีความยืดหยุ่น ประณีประนอมสูง จึงมีสมรรถนะในการเจรจาประนีประนอม

ในประวัติศาสตร์ ประเทศไทยใช้วัฒนธรรมไทยแห่งการยืดหยุ่นประนีประนอมเอาตัวรอดหลายครั้ง เช่น การไม่ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของมหาอำนาจยุโรปในช่วงสงครามโลกเหมือนประเทศเพื่อนบ้าน และที่ชัดเจนที่สุดคือภายหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 นักศึกษาปัญญาชนหลายพันคนหนีเข้าป่าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ จับอาวุธต่อสู้กับอำนาจ ท่ามกลางการต่อสู้อย่างดุเดือด เมื่อคำสั่ง 66/2523 ออกมาก็ทำให้การต่อสู้ยุติลงโดยทันที

คำสั่ง 66/2523 เป็นการพลิกความคิดว่า ผู้ต่อสู้อำนาจรัฐไม่ใช่ศัตรู แต่เป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย เมื่อไม่ใช่ศัตรูก็ไม่มีอะไรต้องรบกัน นักศึกษาปัญญาชนก็คืนเมือง มาเป็นนักวิชาการบ้าง นักการเมืองบ้าง นักธุรกิจบ้าง ศิลปินบ้าง กลมกลืนกันในสังคมอย่างไร้รอยต่อ

“การพลิกความคิด” คือความยืดหยุ่น ประณีประนอม

“มีแต่คนไทยเท่านั้นที่ทำอย่างนี้ได้” ลีกวนยูกล่าว

ความรุนแรง ความขัดแย้ง ความไร้สันติภาพ เป็นปัญหาใหญ่ที่สุด ไม่มีทางออก และเสี่ยงต่อการเกิดสงครามนิวเคลียร์ ประเทศไทยจึงควรใช้ทุนทางสันติภาพช่วยโลกสร้างสันติภาพ โดยทั้งรัฐและเอกชนร่วมกันใช้ “เสน่ห์ไทย” ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์เวอร์ของไทย เพื่อเชิญผู้นำโลกมาประชุมเรื่องสันติภาพโลกที่กรุงเทพฯ ให้ได้

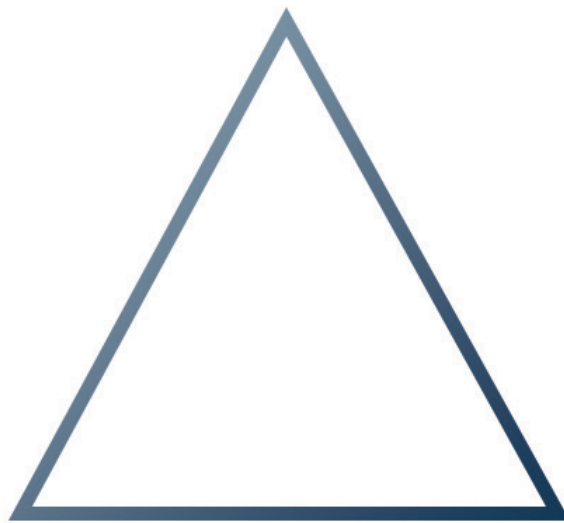
และถ้าสามารถออกประกาศแห่งกรุงเทพฯว่า จากการเผชิญหน้าสู่ความร่วมมือกัน สร้างสันติภาพ ขจัดความยากจน ปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม “Collaboration for Peace, Poverty eradication and Protection of environment” โลกจะพลิกโฉมทันที เป็นทางออกที่มีเกียรติของทุกประเทศ การสู้รบทุกชนิดจะยุติลง และประเทศยุติวิกฤต

ประเทศไทยจะมีเกียรติภูมิในฐานะมีส่วนร่วมสำคัญในการสร้างสันติภาพโลก และจะพลิกโฉมการพัฒนาประเทศไทย

สามเหลี่ยมเขยื้อนสันติภาพ

จิตวิวัฒน์บูรณาการ
หรือ การพัฒนาภายใน
(Inner Development)

การสานพลังทางสังคม
(Social Synergy)

สันติภาพโลก
(World Peace)

การพัฒนาภายใน การสานพลังทางสังคม และสันติภาพโลก ทั้งสามเรื่องเชื่อมโยงและส่งผลถึงกัน เรื่องการพัฒนาภายในหรือจิตวิวัฒน์จะขาดเสียมิได้ เพราะเราต้องเปลี่ยนวิธีคิดใหม่โดยสิ้นเชิงเพื่อความอยู่รอดของมนุษยชาติ

สันติภาพในจิตใจหรือจิตวิวัฒน์นั้นอาศัยการเจริญสติเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุด ประเทศไทยในฐานะที่เป็นเมืองพุทธควรเป็นประเทศแห่งการเจริญสติ มีการเจริญสติทุกหนทุกแห่งในทุกองค์กรและทุกคน รัฐบาลควรสร้างภาพยนตร์อย่างดีเรื่อง Thailand: A Mindful Country -- ประเทศไทย ประเทศแห่งการเจริญสติทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย ฉายทั่วโลกและทุกตำบลในประเทศไทย

สันติภาพโลกกับสันติภาพในจิตใจเป็นเรื่องเชื่อมโยงกัน ปณิธานของท่านอาจารย์พุทธทาสที่ฝากไว้คือ “ช่วยให้มนุษย์ถอนตัวออกจากวัตถุนิยม” การออกจากวัตถุนิยมคือการเข้าสู่ความเจริญทางจิตใจ เกิดสุขภาวะทางปัญญาหรือสุขภาพทางจิตวิญญาณ (Spiritual health)

ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธ ควรมีความเจริญทางจิตใจสูงสุด การขับเคลื่อนเรื่องสันติภาพโลกจะนำมาซึ่งสุขภาวะทางจิตวิญญาณ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนามนุษย์

ขณะนี้นักวิทยาศาสตร์ในสหรัฐอเมริกาและยุโรป กำลังเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายขับเคลื่อนเรื่อง IDGs โดยกล่าวว่า การไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือ SDGs โดยปราศจาก IDGs ไม่มีทางสำเร็จ IDGs คือ Inner Development Goals คือการพัฒนาจิตใจ หรือการพัฒนาจิตวิญญาณให้เติบโตเป็นจิตวิวัฒน์ และบูรณาการกับเรื่องทางสังคมและโลก

Social Synergy หรือความเชื่อมโยงและสานพลังทางสังคม จะไปพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น เพราะการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง

และเรื่องใหญ่ที่สุดคือการขับเคลื่อนเรื่องสันติภาพโลก ก็จะมีผลต่อการพัฒนาจิตใจของทุกคน และสร้างพลังทางสังคม

ทั้งสามบรรจบกันเป็นสามเหลี่ยมเขยื้อนสันติภาพ ซึ่งมีพลังสูงมาก เปรียบเสมือนเขยื้อนภูเขาที่ตามปกติเขยื้อนไม่ได้ แต่ถ้ามีสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา ก็มีพลังที่จะเคลื่อนเรื่องที่ยากสุดๆ ให้สำเร็จ ประดุจเขยื้อนภูเขา

From Confrontation to Collaboration มีความหมายสูงส่งและกว้างขวาง

ส่วนลึกที่สุดคือการเปลี่ยนจิตสำนึกของบุคคลและสังคมเป็นจิตสำนึกใหม่ เป็นการพัฒนาทางจิตวิญญาณ เป็นการพัฒนาพลังทางสังคม และทั้งหมดก็เป็นสันติภาพโลก จะทำให้โลกเปลี่ยนโฉมไปโดยสิ้นเชิง

คนแก่กๆเงิ่นๆ คุ่มเดินไปทั่วหล้า
จบขอบฟ้ามหาสมุทร ไม่หยุดการแสวงหา
“เอ๊ะ ดูตาแก่ แกหาอะไร”
“คนหนุ่มสาวเอ๋ย เมตตา เมตตา
และไมตรีจิตอันไพศาล ต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่ง
สันติภาพจักรวาลโลกนิรันดร์
เราทั้งมองพี่น้องกัน”

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์

